

Nowe technologie oraz walka z zagrożeniami wolności mediów

Zmiany personalne w obszarze polityki medialnej oraz zapowiedzi nowych regulacji i działań w Radzie Europy i w Unii Europejskiej

Alicja Jaskiernia, Michał Głowacki

W drugim półroczu 2014 r., zarówno w Radzie Europy jak i w Unii Europejskiej, podjęto istotne decyzje personalne dotyczące kluczowych stanowisk w obu organizacjach. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy na stanowisko Sekretarza Generalnego wybrało ponownie Thorbjørna Jaglanda, natomiast Przewodniczącym Komisji Europejskiej w wyniku wyborów do Parlamentu Europejskiego został Jean-Claude Juncker, a działania związane z gospodarką cyfrową i społeczeństwem informacyjnym powierzono nowym urzędnikom. Obie organizacje zaprezentowały główne zadania i strategie, jakie w najbliższych miesiącach będą realizowane w zakresie wypracowywania standardów dla europejskiej polityki medialnej oraz współpracy z państwami członkowskimi. Dla Rady Europy najbardziej kluczowe kwestie wiążą się z promowaniem wolności słowa w internecie, szerzeniem praw człowieka w sieci oraz z promowaniem i ochroną bezpieczeństwa dziennikarzy. Unia

Europejska będzie się koncentrować na wyzwaniach stawianych organizacjom medialnym w zakresie pluralizmu, procesów konwergencji oraz promowania niezależności organów regulacyjnych. W niniejszym opracowaniu poświęcamy dodatkowo uwagę walce o wolność słowa w Azerbejdżanie, a więc w kraju, który w okresie maj–listopad 2014 sprawował przewodnictwo w Komitecie Ministrów Rady Europy, oraz obszernemu opracowaniu Europejskiego Obserwatorium Audiowizualnego na temat rynku VoD w Europie.

Rada Europy

Działania Sekretarza Generalnego i CDMSI

W czerwcu 2014 r. Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy wybrało na stanowisko Sekretarza Generalnego na kolejną kadencję Thorbjørna Jaglanda. Norweg, który funkcję Sekretarza Generalnego pełni od 2009 r., zdobył absolutną większość głosów w pierwszej turze głosowania¹. We wrześniu 2014 r.

¹ *Thorbjørn Jagland re-elected Secretary General of the Council of Europe*, <http://www.assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-EN.asp?newsid=5100&lang=2&cat=8> [dostęp: 7.01.2015].

podczas wystąpienia przed przedstawicielami Komitetu Ministrów zaprezentował strategię działania (agendę) Rady Europy na kolejnych pięć lat. Wśród priorytetów organizacji znalazły się przede wszystkim działania zmierzające do wdrażania przez państwa członkowskie prawa w zgodzie z Europejską Konwencją Praw Człowieka oraz badania skarg indywidualnych w oparciu o orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Sekretarz Generalny Rady Europy poświęcił szczególną uwagę kwestiom związanym z partycypacją obywateli w procesach demokratycznych, polityką względem społeczności Romów oraz z wolnością słowa. W dziedzinie swobody wypowiedzi Rada Europy zamierza rozwijać współpracę ze stowarzyszeniami dziennikarskimi w kontekście przypadków przemocy i zastraszania dziennikarzy. Na początek 2015 roku Thorbjørn Jagland zapowiedział publikację badań porównawczych prawa medialnego i praktyk dotyczących blokowania i filtrowania nielegalnych treści w internecie w 47 państwach członkowskich².

Szczegółowe zadania i cele Rady Europy w zakresie wolności słowa były przedmiotem kolejnego spotkania członków Steering Committee on Media and Information Society – CDMSI, które w dniach 18–21 listopada 2014 r. odbyło się w Strasburgu. Członkowie Komitetu podjęli dyskusję oraz zapowiedzieli działania zmierzające do zakończenia prac nad przyszłymi rekomendacjami – m in. o ochronie i promowaniu prawa do swobody wypowiedzi

i życia prywatnego w kontekście neutralności sieci oraz o wolnym ponadgranicznym przepływie informacji w internecie – które w najbliższym czasie zostaną przekazane Komitetowi Ministrów. Rozważano stworzenie zespołów ekspertów, które miałyby zajmować się kwestiami związanymi z pluralizmem i przejrzystością własności mediów, inwigilacją, równością płci i rolą mediów w kontekście kampanii wyborczych, standardami etyki dziennikarskiej i mową nienawiści oraz mediami publicznymi. Wiele miejsca poświęcono także ochronie danych osobowych oraz implementacji Strategii Rady Europy w zakresie zarządzania internetem (2012–2015), w tym – związanej z powyższymi obszarami – działalności dwóch grup ekspertów: Committee of Experts on Protection of Journalism and Safety of Journalists – MSI-JO, Committee of Experts on Cross-border Flow of Internet Traffic and Internet Freedom – MSI-INT. Członkowie CDMSI wybrali na przewodniczącą na kolejną kadencję Maję Rakovic z ambasady Serbii we Francji; funkcję wiceprzewodniczącej powierzono Elfie Ýr Gylfadóttir z Ministerstwa ds. Nauki i Edukacji Islandii. Członkowie Komitetu wyrazili uznanie dla pracy Jana Malinowskiego, który przez kilka ostatnich lat pełnił funkcję Dyrektora Departamentu ds. Społeczeństwa Informacyjnego³. Malinowskiego, który od grudnia 2014 r. pełnił funkcję Sekretarza w Grupie Pompidou – międzyrządowej grupie ds. walki z narkotykami – zastąpił Patrick Penninckx⁴.

² *Secretary General announces new initiatives in the areas of freedom of expression and democratic participation*, http://www.coe.int/en/web/secretary-general/news/-/asset_publisher/EYIBJNjXtA5U/content/secretary-general-announces-new-initiatives-in-the-areas-of-freedom-of-expression-and-democratic-participation?inheritRedirect=false&redirect=http%3A%2F%2Fwww.coe.int%2Fen%2Fweb%2Fsecretary-general%2Fnews%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_EYIBJNjXtA5U%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D1%26_101_INSTANCE_EYIBJNjXtA5U_advancedSearch%3Dfalse%26_101_INSTANCE_EYIBJNjXtA5U [dostęp: 7.01.2015].

³ *CDMSI, 7th Meeting, Abriged Report*, [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI-\(2014\)015_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/CDMSI/CDMSI-(2014)015_en.pdf) [dostęp: 8.01.2015].

⁴ *New Executive Secretary of the Pompidou Group*, http://www.coe.int/t/dg3/pompidou/default_en.asp [dostęp: 8.01.2015].

Prawa człowieka i wolność słowa w kontekście przewodnictwa Azerbejdżanu w Komitecie Ministrów Rady Europy

W okresie 13 maja–14 listopada 2014 r. przewodnictwo w Komitecie Ministrów Rady Europy sprawował Azerbejdżan. W tym kraju od wielu lat obserwuje się przykłady naruszania praw człowieka, na co kilkakrotnie zwracał uwagę Nils Muižnieks – Komisarz Praw Człowieka Rady Europy⁵. W ocenie Denisa Krivosheeva – dyrektora Programu Amnesty International dla krajów Europy i Azji Środkowej – ustawodawstwo, praktyka oraz sposoby realizowania polityki są świadectwem braku wywiązania się Azerbejdżanu z międzynarodowych zobowiązań w zakresie praw człowieka. W maju 2014 r., na krótko przed oficjalnym objęciem przewodnictwa w Radzie Europy, organizacja Amnesty International szacowała, że w więzieniach tego państwa znajdowało się co najmniej 19 osób, które trafiły tam za wyrażanie w sposób pokojowy poglądów i opinii. Wśród więźniów znajdowali się przedstawiciele ruchów młodzieży, dziennikarze oraz blogerzy⁶. Latem 2014 r. w podobnej sytuacji znaleźli się obrońcy praw człowieka Leyla Yunus, Arif Yunus i Rasul Jafaro oraz prawnik Intigam Aliyev⁷.

Przewodnictwo w Radzie Europy stało się okazją do podjęcia dyskusji na temat respektowania praw człowieka i wolności słowa w tym kraju. Nawiązując do porozumienia zawartego pomiędzy Sekretarzem Generalnym Rady Europy a prezydentem Azerbejdżanu Ilhamem Alijewem, 22 października 2014 r. doszło w Baku do pierwszego od 2008 r. spotkania przedstawicieli aktywistów i działaczy na rzecz praw człowieka z administracją rządową. Spotkanie poprzedziła decyzja władz o ułaskawieniu i zwolnieniu z więzienia czterech działaczy opozycji⁸. Decyzja Alijewa dotycząca amnestii została odebrana przez Sekretarza Generalnego Rady Europy jako „pierwszy pozytywny krok”⁹. Komentując decyzję oraz organizację spotkania z działaczami na rzecz praw człowieka, Jagland odniósł się do sprawy opozycyjnego działacza i komentatora Ilgara Mammadova, którego aresztowanie i przetrzymywanie zostało uznane za naruszające Europejską Konwencję Praw Człowieka. Ostateczny wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, który ogłoszono w tej sprawie 13 października 2014 r., uznał, że rzeczywistym celem aresztowania było uciszenie i ukaranie Mammadova za „krytykowanie rządu oraz usiłowanie rozpowszechnienia informacji, które przedstawiciele rządu próbowali ukryć”¹⁰.

⁵ Patrz na przykład *Report by Commissioner for Human Rights of the Council of Europe Following his visit to Azerbaijan from 22 to 24 May 2013*, <https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=2501767&SecMode=1&DocId=2130154&Usage=2> [dostęp: 7.01.2015] oraz Nils Muižnieks: *Freedom of expression, assembly and association deteriorating in Azerbaijan*, <http://www.humanrightseurope.org/2014/04/nils-muiznieks-freedom-of-expression-assembly-and-association-deteriorating-in-azerbaijan/> [dostęp: 7.01.2015].

⁶ *Azerbaijan to chair Council of Europe amid climate of fear and suppression*, <http://www.amnesty.org/en/news/azerbaijan-chair-council-europe-amid-climate-fear-and-suppression-2014-05-06> [dostęp: 7.01.2015].

⁷ *Human rights lawyer Intigam Aliyev sentenced to pre-trial detention in Azerbaijan*, <http://humanrightshouse.org/Articles/20330.html> [dostęp: 7.01.2015].

⁸ *Azerbaijan frees four opposition activists in amnesty*, <http://uk.reuters.com/article/2014/10/17/uk-azerbaijan-rights-idUKKCN0I626G20141017> [dostęp: 5.01.2015].

⁹ *Azerbaijan: Commissioner for Human Rights confirms conference no-go*, <http://www.humanrightseurope.org/2014/10/azerbaijan-commissioner-for-human-rights-confirms-conference-no-go/> [dostęp: 7.01.2015].

¹⁰ *Azerbaijan's human rights are on a knife edge. The UK must not walk away*, <http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/nov/03/azerbaijan-human-rights-uk-tory-echr> [dostęp: 7.01.2015].

Dnia 5 grudnia 2014 r. władze w Baku aresztowały także niezależną dziennikarkę śledczą Khadiję Ismaylovą, która współpracowała m.in. z niezależną telewizją Maydan TV oraz radiem Wolna Europa / Radio Azadliq¹¹. Dwumiesięczny areszt tymczasowy został zastosowany w związku z prowadzoną wobec niej sprawą dotyczącą „nakłaniania do samobójstwa”¹². Sprzeciw wobec aresztowania Ismaylovej wyraziła Anne Brasseur – przewodnicząca Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, która zaapelowała do władz Azerbejdżanu o respektowanie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w postępowaniu prawnym wobec Ismaylovej oraz innych działaczy praw człowieka¹³. W podobnym tonie wypowiedziała się Dunja Mijatović – przedstawicielka OBWE ds. wolności mediów. Komentując wiadomości z Baku, stwierdziła, że „aresztowanie Ismaylovej jest niczym innym, jak zaaranżowanym zastraszaniem, które jest częścią kampanii mającej na celu wyciszenie jej wolnego i krytycznego głosu”¹⁴.

Zdaniem Dunji Mijatović, pomimo prób podejmowania dialogu oraz współpracy z Radą Europy i aktywistami, rok 2014 był rokiem dramatycznego spadku poziomu wolności słowa w Azerbejdżanie¹⁵. Działania polegające na aresztowaniach dziennikarzy, w powiązaniu z zamykaniem i likwidowaniem organiza-

cji walczących o wolność słowa (Institute for Reporters' Freedom and Safety, The Media Rights Institute czy The International Research and Exchanges Board), świadczą o umacnianiu się w tym kraju antydemokratycznych tendencji. Wszystko to ilustrują dodatkowo działania policjantów i prokuratorów, którzy 26 grudnia 2014 r. zrewidowali biuro radia Wolna Europa / Radio Azadliq w Baku, dokonując konfiskaty dokumentów i sprzętu oraz zamknięcia jego siedziby. W wyniku przeszukania biura dwunastu pracowników tej organizacji zostało przesłuchanych. Wypuszczono ich na wolność wieczorem dwa dni później, dopiero po podpisaniu klauzuli o nieujawnianiu tajemnicy śledztwa¹⁶. Zaniepokojenie sytuacją wyraziła Rada Europy, która „wystąpi o powód i uzasadnienie prawne dla podjętych działań od władz Azerbejdżanu”¹⁷. Dziennikarze Radia Azadliq uznali działania władz za „próbę uciszenia jednej z ostatnich niezależnych organizacji medialnych w kraju”¹⁸.

Internetowa platforma dla promowania ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzy

W dniu 4 grudnia w Paryżu odbyła się konferencja na temat wolności słowa i bezpieczeństwa dziennikarzy zorganizowana przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy i francuski Senat. Podczas spotkania, w któ-

¹¹ Radio Wolna Europa / Radio Azadliq jest finansowane przez Stany Zjednoczone.

¹² *Azerbaijan: Detention of journalist Khadija Ismayilova a blatant bid to gag free media*, <http://www.amnesty.org/en/news/azerbaijan-khadija-ismayilova-2014-12-05> [dostęp: 7.01.2015].

¹³ *Concern at detention of Azerbaijani journalist*, <http://www.coe.int/bg/web/portal/-/deep-concern-at-the-detention-of-azerbaijani-journalist-khadija-ismayilova> [dostęp: 5.01.2015].

¹⁴ *Arrest of journalist latest case of crackdown of free media in Azerbaijan, says OSCE Representative*, <http://www.osce.org/fom/130076> [dostęp: 7.01.2015].

¹⁵ *Raid on Radio Azadliq escalates crackdown on free media in Azerbaijan, says OSCE Representative*, <http://www.osce.org/fom/133046> [dostęp: 7.01.2015].

¹⁶ *RFE/RL Journalists Detained, Questioned By Azerbaijani Authorities*, <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-rferl-bureau-raid-questioning-prosecutor-ismayilova-yunus/26765916.html> [dostęp: 7.01.2015].

¹⁷ *Freedom of expression in Azerbaijan*, <http://www.coe.int/en/web/portal/-/freedom-of-expression> [dostęp: 7.01.2015].

¹⁸ *Azerbaijan shuts Radio Free Europe offices*, <http://www.euronews.com/2014/12/27/azerbaijan-shuts-radio-free-europe-offices/> [dostęp: 5.01.2015].

rym udział wzięli m.in. dziennikarze „Le Monde”, BBC oraz dziennikarze z Rosji i Ukrainy, podpisano porozumienie z pięcioma organizacjami pozarządowymi (International Federation of Journalists, European Federation of Journalists, Association of European Journalists, Article 19, Reporters Without Borders) o stworzeniu internetowej platformy dla promowania ochrony i bezpieczeństwa dziennikarzy. Dzięki tej nowej platformie będzie można sprawniej powiadamiać o sytuacjach zagrożeń dla dziennikarzy i innych medialnych „aktorów”. Platforma umożliwi szybkie reagowanie organizacji międzynarodowych na sytuacje ograniczania prywatności, zastraszania, nadużywania przepisów dotyczących zniesławienia, ochrony źródeł informacji itp. Rada Europy będzie publikować w tym zakresie regularne raporty dotyczące poszczególnych państw członkowskich¹⁹.

Unia Europejska

Zmiany personalne w Komisji Europejskiej i dyrekcjach generalnych z obszarów związanych z gospodarką cyfrową i społeczeństwem informacyjnym

W związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego i zmianami w Komisji pieczę nad obszarami związanymi z gospodarką cyfrową i społeczeństwem informacyjnym objęli nowi urzędnicy. Przewodniczący Komisji Jean-Claude Juncker traktuje gospodarkę cyfrową jako kluczowe zagadnienie europejskiej i unijnej ekonomii. Nic dziwnego, że będzie się nim zajmować

trzech doświadczonych polityków: Niemiec Günther Oettinger, komisarz ds. gospodarki cyfrowej i społeczeństwa (Digital Economy and Society) oraz dwóch nowych wiceprzewodniczących Komisji – Andrus Ansip, były premier Estonii, któremu obecnie podlega jednolity rynek cyfrowy (Digital Single Market) oraz były premier Finlandii Jyrki Katainen nadzorujący kwestie zatrudnienia, wzrostu i konkurencji²⁰. Była wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej ds. Agendy Cyfrowej Neelie Kroes skomentowała te zmiany bardzo dowcipnie: „Agenda Cyfrowa jest tak ważna, że zastąpi mnie trzech mężczyzn²¹”. Komisarzowi Oettingerowi będzie podlegać działalność kluczowych dla agendy Dyrekcji ds. Łączności, Sieci i Technologii (DG CONNECT)²² i Dyrekcji ds. Informatyki (DG DIGIT), wraz z relacjami z Europejską Agencją Bezpieczeństwa Sieci i Informacji (ENISA) i Europejską Radą Regulatorów ds. Komunikacji Elektronicznej (BEREC). Głównym przedsięwzięciem, kierowanym przez wiceprzewodniczącego Ansipa i komisarza Oettingera, będzie stworzenie jednolitego unijnego rynku cyfrowego, uczynienie z Europy dynamicznego i cyfrowego lidera najlepszego i bezpiecznego świata online oraz powstanie tysięcy nowych miejsc pracy, szczególnie dla młodych Europejczyków²³. Trzech Muszkieterów unijnej agendy cyfrowej czeka wiele wyzwań związanych z dalszą modernizacją infrastruktury, regulacjami sektora ICT, w tym przyjęcia generalnych regulacji ochrony danych (General Data Protection Rules) oraz z działaniami

¹⁹ *Protecting journalists under threat*, <http://www.coe.int/en/web/portal/-/protecting-journalists-under-threat> [dostęp: 9.01.2015].

²⁰ *The European Commission's political leadership*, <http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/> [dostęp: 3.01.2015].

²¹ *EU telecom regulation – Good bye Neeli Kroes*, <http://strandreports.com/sw6240.asp> [dostęp: 3.01.2015].

²² *Directorate General for Communications Networks, Content & Technology* (skrót: DG Connect), <http://ec.europa.eu/dgs/connect/> [dostęp: 3.01.2015].

²³ *The digital single market – investing in the future: Speech by Vice-President Ansip at the LIKTA 16th Annual Conference in Riga*, http://ec.europa.eu/commission/2014-2019/ansip/announcements/digital-single-market-investing-future-speech-vice-president-ansip-likta-16th-annual-conference-riga_en [dostęp: 3.01.2015].

prowadzącymi do rozszerzenia unijnych zasad na funkcjonowanie firm spoza Unii.

Raport dotyczący usług na żądanie w Europie

W lipcu 2014 r. Dyrekcja Generalna ds. Komunikowania (DG Connect) opublikowała obszerny raport na temat stanu unijnego rynku audiowizualnych usług na żądanie (dalej: VoD)²⁴, który został przygotowany przez Europejskie Obserwatorium Audiowizualne (European Audiovisual Observatory – EAO)²⁵. Raport wraz z obszernym aneksem zawiera kompleksową analizę rynku VoD w krajach UE oraz w innych będących członkami EAO²⁶. Aneks prezentuje usługi VoD według kraju siedziby, co pozwala dostrzec ich nie tylko paneuropejski, ale też globalny charakter. Z raportu wynika na przykład, że aż 60% usług VoD, dostępnych w poszczególnych krajach Unii, pochodzi z innego kraju.

W większości krajów unijnych rynek usług VoD rozwija się bardzo dynamicznie. Zagrożeniem i przeszkodą bywają głównie: piractwo, nielegalne ściąganie treści, dodatkowe koszty działalności transgranicznej oraz konkurencja ze strony wielkich korporacji z USA (Google, Apple, Netflix). Europejskie firmy oczekują w związku z tym ze strony Unii Europejskiej wsparcia w postaci odpowiedniej infrastruktury, wspólnych standardów technicznych oraz promocji ISAN (International Standard Audiovisual Number). Spodziewają się także ułatwień w procesie wdrażania multiterytoryalnych licencji oraz finansowego wsparcia dla europejskiej oferty VoD przez programy kulturalne Kreatywnej Europy.

W największych krajach Unii (Wielka Brytania, Francja, Niemcy) odbiorcy mają największy wybór usług VoD, ale często to małe kraje członkowskie są siedzibą dostawcy dla innych rynków (np. Luksemburg dla Netflixa, Czechy dla HBO, Szwecja dla innych krajów skandynawskich, dla dostawców takich jak SF Anytime czy Voddler, dostępnego nawet w Hiszpanii). Wśród największych dostawców znajdują się m.in. serwisy: Global BBC iPlayer, Canal Play, RTL Interactiv's, Cinecliq, Voddler, Voyo. Rozpiętości cenowe usług VoD w Europie są bardzo duże i wahają się od 2 EUR w rumuńskim serwisie Seenowa (dostęp do jednej kategorii, np. filmy z Bollywood), do 8,99 EUR w niemiecko-francuskim ArteVOD²⁷.

Pośród zidentyfikowanych 3087 usług VoD w Europie 2733 jest dostępnych w krajach Unii, z czego 1026 – telewizyjnych, 538 – filmowych, 69 – informacyjnych, 53 – sportowe, 58 – muzycznych, 86 – dziecięcych²⁸. Z raportu wynika, że dostawcy stosują różne modele biznesowe: usługi finansowane z reklam (*catch-up TV*, kanały brandowe), płatne przy każdym udostępnieniu, dostęp na zasadzie subskrypcji oraz bezpłatne, oferowane przez nadawców publicznych. Większość serwisów stosuje strategię polegającą na abonamencie lub świadczeniu usług jednorazowych (*pay-as-you-go*). Ocenia się, że prawie 18 mln odbiorców w Europie może być zainteresowanych ofertą VoD z kraju pochodzenia (dla przebywających na emigracji), a ponad 100 mln – ze względu na język i zainteresowania.

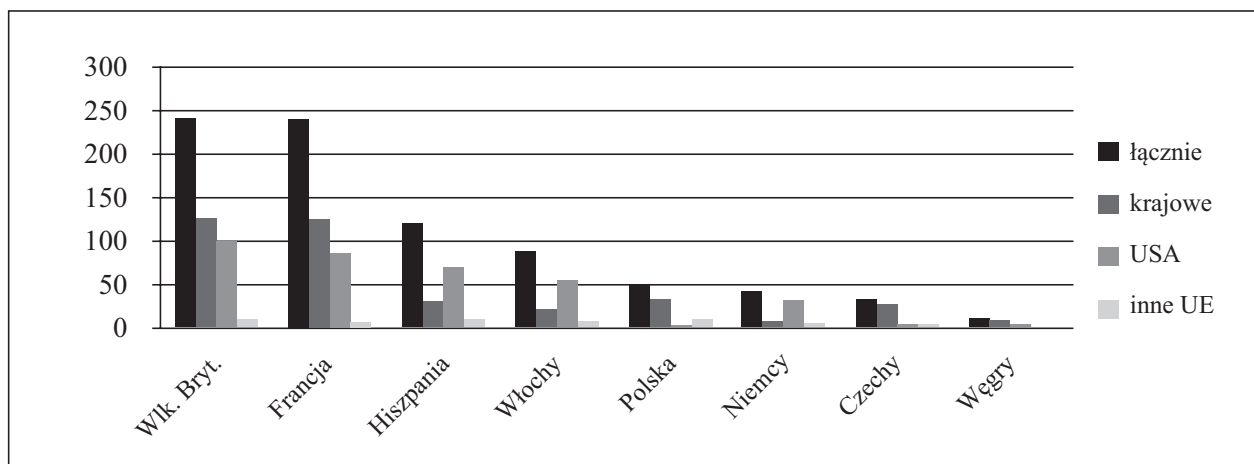
²⁴ Skrót VoD – od: *Video-on-Demand*.

²⁵ *On-Demand audiovisual markets in the European Union*, <http://www.obs.coe.int/en/-/pr-on-demand-audiovisual-markets-report-2014> [dostęp: 3.01.2015].

²⁶ *On-Demand audiovisual markets in the European Union (SMART 2012/0028)*, <https://ec.europa.eu/digital-agenda/news-redirect/16714> [dostęp: 3.01.2015].

²⁷ *Fragmentation of the single market for on-line Video-on-Demand services: Point of view of content providers*, s. 19, <http://kreatywna-europa.eu/media/wp-content/uploads/2014/08/Fragmentation-of-the-Single-Market-for-on-line-VoD-services.pdf> [dostęp: 11.01.2015].

²⁸ *Fragmentation of the single market...*, dz. cyt.

Wykres 1. Liczba usług na żądanie dostępnych w wybranych krajach UE według kraju ich pochodzenia w lutym 2014 r.²⁹

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MAVISE³⁰

Raport ma stanowić grunt dla dalszych analiz europejskiego rynku usług VoD, które będą kontynuowane przez EAO. W tym celu baza danych MAVISE została w 2013 r. poszerzona o usługi audiowizualne na żądanie, w związku z nową szerszą definicją usługi audiowizualnej przyjętą w dyrektywie o audiowizualnych usługach medialnych (dalej: DAUM). Klasyfikacja usług VoD w krajach członkowskich często jest bardzo zróżnicowana. EAO zauważa, że w ten sposób nie są klasyfikowane ani platformy typu *sharing*, jak YouTube czy Daily Motion, ani strony gazet oferujące przekazy typu wideo, ale niektóre z nich podlegają klasyfikacji MAVISE.

Konkluzje Rady Unii Europejskiej w sprawie Europejskiej Polityki Audiowizualnej w epoce cyfrowej

W związku ze zmianami w środowisku technologicznym (cyfryzacja) w dniu 25 listopada

2014 r. Rada Unii Europejskiej przyjęła rekomendacje dla Komisji Europejskiej oraz państw członkowskich w obszarze polityki audiowizualnej³¹. Rada wzywa między innymi KE do pilnej rewizji dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, przyspieszenia prac nad modernizacją prawa autorskiego, zdynamizowania dialogu dotyczącego polityki w obszarze kinematografii (poprzez Europejskie Forum Filmowe i program Kreatywna Europa) oraz do promocji programów Erasmus+, The Horizon 2020 i COSME³² w obszarze edukacji i innowacji w sektorze audiowizualnym. Rada popiera idee licencji transgranicznych, kooperacji międzynarodowej w zakresie produkcji audiowizualnej oraz tworzenia baz danych dla informacji o rynku mediów agregowanych przez EAO. Zachęca państwa członkowskie do wdrażania rozwiązań regulacyjnych i finansowych, które sprzyjają innowacjom, do publicznego wsparcia

²⁹ Z wyjątkiem typu „dla dorosłych”.

³⁰ MAVISE/European Audiovisual Observatory, <http://www.obs.coe.int/en/-/pr-on-demand-audiovisual-markets-report-2014> [dostęp: 11.01.2015].

³¹ Council conclusions on European Audiovisual Policy in the Digital Era, Education, Youth, Culture and Sport Council meeting, Brussels, 25 November 2014, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/145950.pdf [dostęp: 3.01.2015].

³² Zob. *Enabling synergies between European Structural and Investment Funds, Horizon 2012 and other research, innovation and competitiveness-related Union programmes*, EU 2014, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf [dostęp: 3.01.2015].

przez państwa członkowskie sektora i produkcji audiowizualnej, także przez konsorcja publiczno-prywatne oraz programy i instrumenty w ramach programu Kreatywna Europa, jak również przez fundusz gwarancyjny³³ i inne fundusze strukturalne. Rada zwraca uwagę na konieczność edukacji w dziedzinie audiowizualnego dziedzictwa Europy oraz edukacji medialnej, które uznaje za niezbędny element formalnej edukacji. Promocja audiowizualnego dorobku europejskiego powinna mieć miejsce na różnych platformach, poczynając od nadawców publicznych, po media społecznościowe.

Zakończenie publicznych konsultacji w kwestiach: niezależności regulatorów audiowizualnych, Zielonej Księgi w sprawie konwergencji oraz raportu Grupy Wysokiego Szczebla do spraw Wolności Mediów i Pluralizmu

W drugim półroczu 2014 r. Komisja opublikowała wyniki publicznych konsultacji ogłoszonych w 2013 r. odnośnie Zielonej Księgi w sprawie konwergencji³⁴, niezależności regulatorów mediów audiowizualnych³⁵ oraz raportu Grupy Wysokiego Szczebla do spraw Wolności Mediów i Pluralizmu (HLG)³⁶.

W wyniku konsultacji prowadzonych od kwietnia do września 2013 r. w kwestiach zawartych w Zielonej Księdze, z państw członkowskich napłynęło 236 odpowiedzi pocho-

dzących od nadawców, reklamodawców, operatorów sieci, producentów, regulatorów oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, którzy zajmują się ochroną praw odbiorców, konsumentów oraz mniejszości³⁷. Respondenci wypowiedzieli się zwłaszcza w kwestii przyszłej rewizji dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych. Z otrzymanych odpowiedzi wyłania się obraz stanu niepewności co do przyszłych regulacji, przy czym preferencje podążają w dwóch kierunkach: jedni optują za liberalizacją usług o charakterze linearnym, inni – za bardziej restrykcyjną regulacją usług nielinearnych. Wielu respondentów podnosiło kwestie wprowadzenia bardziej wymiernych reguł w zakresie przekazów o charakterze komercyjnym. Komisja udostępniła w całości treść wszystkich wypowiedzi na stronie internetowej, wraz z własnym podsumowaniem zawierającym główne tezy i zagrożenia zidentyfikowane w trakcie konsultacji³⁸.

Konsultacje w sprawie wolności i pluralizmu mediów dotyczyły 30 rekomendacji zawartych w raporcie HLG. Większość dotyczyła konieczności wzmocnienia przez Unię Europejską ochrony praw podstawowych związanych z wolnością i pluralizmem mediów w państwach członkowskich, lepszej harmonizacji prawa obowiązującego na poziomie krajowym w celu tej ochrony, a w szczególności – dzia-

³³ Cultural and Creative Sectors Guarantee Facility.

³⁴ *Zielona Księga: Przygotowanie do nadejścia w pełni zintegrowanych mediów audiowizualnych: wzrost gospodarczy, twórczość i wartości*,

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0231:FIN:PL:PDF> [dostęp: 3.01.2015].

³⁵ *Public consultations on the independence of the audiovisual regulatory bodies – Read the contributions*, 16-07-2014, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/public-consultation-independence-audiovisual-regulatory-bodies-read-contributions> [dostęp: 3.01.2015].

³⁶ *High Level Group on Media Freedom and Pluralism*, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/HLG%20Final%20Report.pdf> [dostęp: 3.01.2015].

³⁷ *Publication of the summaries of the Green Paper replies*, 12-09-2014, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/publication-summaries-green-paper-replies> [dostęp: 3.01.2015].

³⁸ *Executive summary of contributions to the public consultation – Green Paper: Preparing for a fully converged audiovisual world*, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/publication-summaries-green-paper-replies> [dostęp: 3.01.2015].

łań o charakterze ponadgranicznym³⁹. W wyniku konsultacji napłynęło 450 opinii z państw członkowskich, z czego trzy czwarte od osób fizycznych (363, w tym aż 307 z Polski), 17 – z organizacji pozarządowych, 13 – od podmiotów publicznych⁴⁰. Większość respondentów (55%) wyraziła poparcie dla rekomendacji sformułowanych przez ekspertów HLG. Przychylne ich rekomendacjom są zwłaszcza osoby indywidualne oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, lecz jedna trzecia respondentów (34%) uważa, że kompetencje w dziedzinie wolności i pluralizmu mediów powinny

należać do państw członkowskich. Z dużym poparciem respondentów spotkał się pomysł ewentualnego przyjęcia dyrektywy w sprawie harmonizacji reguł własności mediów oraz niezależności regulatorów w państwach członkowskich. Ta ostatnia kwestia była także celem publicznych konsultacji w sprawie niezależności regulatorów mediów audiowizualnych⁴¹. Rezultaty tych konsultacji mają być wykorzystane w trakcie prac nowelizacyjnych w zakresie regulacji dotyczących rynku mediów audiowizualnych oraz obszaru polityki medialnej.

³⁹ Zob. A. Jaskiernia, M. Głowacki, *Wzmacnianie wolności i różnorodności mediów jako fundamentu demokracji w Europie – nowe wyzwania. Aktywność Rady Europy i Unii Europejskiej w obszarze mediów i komunikowania w pierwszym półroczu 2013 r.*, „Studia Medioznawcze” 2013, nr 4 (55), s. 133–142.

⁴⁰ *Summary of the replies to the public consultation on the independent report of the High Level Group on Media Freedom and Pluralism*, s. 3, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/summary-replies-public-consultation-independent-report-high-level-group-media-freedom> [dostęp: 3.01.2015].

⁴¹ *Public consultation on the independence of the audiovisual regulatory bodies*, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/public-consultation-independence-audiovisual-regulatory-bodies-read-contributions> [dostęp: 3.01.2015].